

Ilman lisärahoitusta esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistaminen jää torsioksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 25.8.2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus museoiden, teattereiden (ml. tanssi ja sirkus) ja orkestereiden rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi. Työryhmän aloittaessa työnsä teatteri-, tanssi- ja sirkusalalla suhtauduttiin uudistukseen myönteisesti. Keskusteluun otettiin heti mukaan VOS-kentän edustajien ohella myös ns. vapaa kenttä, joka toimii pitkälti harkinnanvaraisen, tunnetusti liian niukan rahoituksen varassa. Alan käsitys oli, että tehdään kokonaisuudistus, jossa tunnistetaan ammattilaisuuden keskeiset tekijät, luodaan niistä myös rahoituksen kriteereitä ja päästään näin aidosti kehittämään hallintoa, johtamista, sisällön tuottamisen laatua – kaikkea sitä, mikä on ammattimaisessa pitkäjänteisessä taiteen tekemisessä tärkeintä.

[Eilen 17.1. työryhmä jätti mietintönsä.](#) Mietintö on yli 120-sivuinen ja siinä on viisi eriävää mielipidettä, joista kolme koskee teatteria ja yksi tanssia. Tämä pelkästään herätti Teatterijärjestöjen Keskusliiton hallituksessa heti huolta. Poimimme muutaman keskeisen asian, jotka em. lisäksi esityksestä nousevat:

Yksi yhteinen yksikköhinta merkitsee tulonsiirtoa teattereilta muille toimijoille?

Yhteen yhteiseen yksikköhintaan pitää kiinnittää lisää huomiota. Tällaisenaan se tarkoittaa pahimmillaan valtavaa tulonsiirtoa teattereilta muille toimijoille, koska teatterit ovat säästäneet viime vuosina muita tehokkaammin. Tästä seuraa uudistuksessa teatterialalle kaksinkertainen piiska: teatterialan taiteilijoilla on jo nyt säästämisen takia vähemmän töitä kuin aikaisemmin. Vapaalla kentällä tarvitaan lisätyövoimaa tuotantorakenteiden kehittämiseen kiertue- ja yhteistyötoiminnan takaamiseksi ja taiteen saavutettavuuden lisäämiseksi.

Yksi yhtenäinen yksikköhinta esittävän taiteen kentän toimijoille merkitsee tulonsiirtoa teattereilta muille toimijoille. Tämä johtaa kierteeseen, jossa jo ennestään työvoimasta säästäneet teatterit joutuvat vähentämään henkilökuntaansa edelleen. Onko tämä uudistuksen tarkoitus?

Esityksen ideat vapaan kentän kehittämiseksi vaativat tueksi lisärahoitusta

Jos uudistukseen ei ole osoitettu lisää määrärahoja, kuten Teatterijärjestöjen Keskusliitto pelkää, on uhkana käydä juuri, kuten Teatterijärjestöjen Keskusliitto etukäteen pelkäsi: Sama määrä resursseja jaetaan jatkuvasti kasvavan toimijajoukon osalta uudelleen. Vapaa kentän rahoitus jää edelleen niukaksi, eivätkä toimijat pysty kehittymään nykyisillä resursseilla samalle tasolle nykyisten VOS-toimijoiden kanssa. Rahoituksen ulkopuolisen kentän tilanne paranee esityksessä esitetyllä tavalla ainoastaan, mikäli uudistus saa tuekseen lisärahoitusta. Vapaalla kentällä tarvitaan lisätyövoimaa tuotantorakenteiden kehittämiseen kiertue- ja yhteistyötoiminnan takaamiseksi ja taiteen saavutettavuuden lisäämiseksi. Uudistuksessa on haluttu lisätä ammattimaista tekemistä, vähentää talkootöillä tehtävää ilmaistyötä. Jääkö tämä pelkäksi toiveeksi? Jotta uudistuksella olisi mitään olennaisia vaikutuksia myös kovaa vauhtia kehittyvälle sirkussektorille, se edellyttäisi myös sirkustoimijoiden nykyistä parempaa huomioimista uudessa rahoitusjärjestelmässä. Nykyisessä VOS-järjestelmässä ei ole yhtään sirkustoimijaa.

Toimivatko painokertoimet kuten on ollut tarkoitus?

Kannamme myös huolta pienten ja keskisuurten puheteattereiden ja lastenteattereiden rahoituksesta. Painokertoimet tulevat esityksessä harkinnanvaraisen rahoituksen sijaan. Niiden avulla pitäisi voida painotetummin tukea kulttuuripoliittisesti tärkeiksi koettuja alueita. Esityksestä ei selviä, toteutuuko tämä. Päinvastoin näyttää siltä, että mikäli tähän asti harkinnanvaraisilla tuilla järjestettyjä toimintoja ei tueta huomattavilla painokertoimilla, heikkenee pienten ja keskisuurten puheteattereiden ja tanssi- ja lastenteattereiden asema uudistuksessa, vaikka poliittinen tahtotila koko painokerroinjärjestelmän taustalla on ilmeisesti ollut päinvastainen.

Tampereen Työväen Teatteri joutuu VOS-uudistuksen maksajaksi

Kulttuurin valtionosuustyöryhmä esittää opetus- ja kulttuuriministeriölle, että Tampereen Työväen Teatterin kansallisiinäyttämön asema tulisi poistaa. Tämä tarkoittaisi kahden miljoonan euron leikkausta teatterin budjettiin. Onko todella tarkoitus, että Tampere ja TTT toimivat VOS-uudistuksen ainoina rahoittajina? Ehdotus pudottaisi tamperelaisen puheteatterin rahoitusta kaikkiaan 24 prosenttia. TTT:lle se tarkoittaa 20 prosentin leikkausta vuosibudjettiin ja samalla epäilemättä myös leikkauksia henkilöstön osalta.

Työryhmän esitystä pitää muuttaa

Ensivaikutelma on, että kun uudistuksella piti kehittää alan toimintaa pitkäjänteisemmäksi, vakaampaan suuntaan, lisättiin epävarmuutta. Teattereiden rahoitus laskee yleisesti, ja Tampereen Työväen Teatterin rahoitus suorastaan romahtaa yhden yhteisen yksikköhinnan myötä. Vapaan kentän tilanne ei kehity, vain suunnitelmat siitä, miten ne voisivat kehittyä.

Jos uudistuksen tueksi ei tule lisärahoitusta, jää järjestelmän uudistus laihaksi ja tarkoittaa teatteri-, tanssi- ja sirkusalan kannalta suuria huononnuksia.

Helsingissä 18.1.2018

Karola Baran

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton puheenjohtaja

puh. 09 2511 2141, karola.baran@teme.fi

SUOMEN TEATTERIJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITON JÄSENJÄRJESTÖT

Lavastus- ja pukusuunnittelijat | Suomen Assitej | Suomen Näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat | Suomen Näyttelijäliitto | Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat | Suomen Teatterinjohtajaliitto | Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit | Suomen Teatterit | Teatterialan Ammattilaiset | Teatterikeskus | Teme – teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto | Työväen Näyttämöiden Liitto